

(המשך מעמוד 17)

מהראל, רבדים, כרם-שלום וכי-200 חברי רים בודדים מקיבוצים שונים, אנשי רק"ח יהודים וערבים; אנשי ברית-השמאל. חבי רי החטיבה הצעירה של מפ"ם בירושלים, שמאיר יערי איים עליהם יום לפני כן על פי רשימה שמי, שיגורו מן המיפ לגה אם ישתתפו, צעדו במלוכד, בהנהגת מוכרים, התנועה לשלום וביטחון בירושלים פירסמה מודעה בהשלום על הציטרפותה.

אך אלה, ורבים אחרים שנעלמו בגושי הצועדים מבלי להתבלט, היו פחות חשובים ממאות האזרחים הפשוטים, שבאו איש-איש על פי קריאת מצפונם, אנשים הרחוקים מכל מיפלה, ואף חברי מיפלות הימין ומיפלת השילטון.

„זעקי ארץ אהובה!“ קראו הסיסמאות, והבעת-פניהם של הצועדים חזרה על הקריאה, „אם אשכח, בירעם — תשכח ימי ניו!“ „עוד לא אבדה תיקווננו!“ „פליטים במולדתנו!“ „תקדים של צדק — תקדים טוב!“ ושוב ושוב, במאות זוגות ידיים: „איקרית!“ „בירעם!“

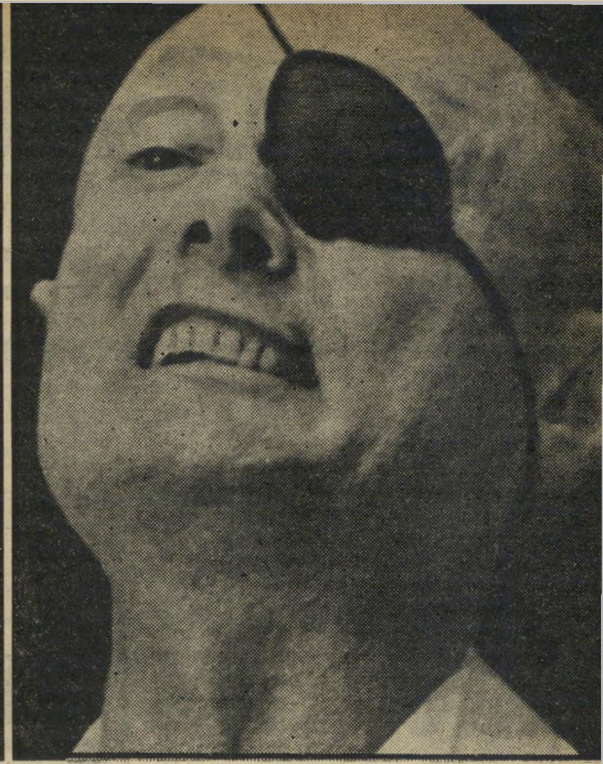
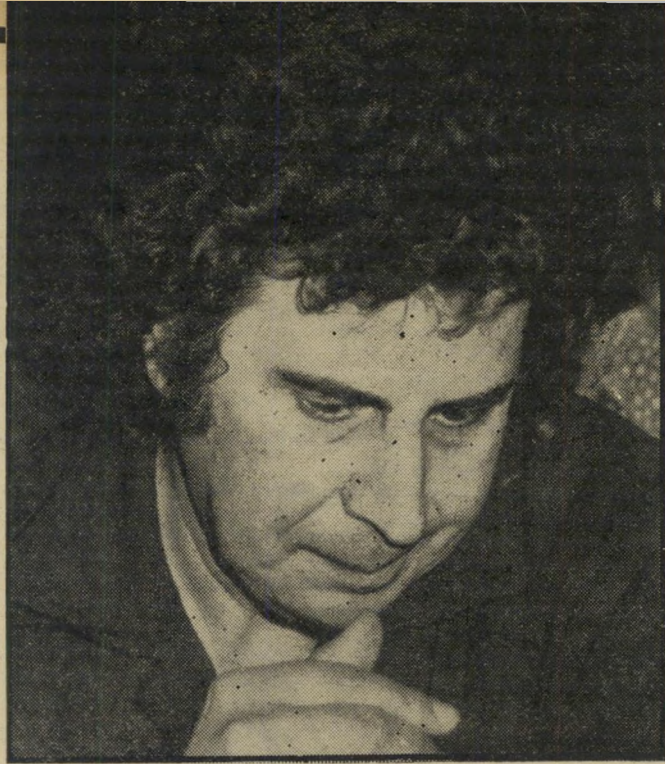
כמו כלב

מתנער

לזקא הקבוציות הניאורפאשיסטיות, שזממו לפוצץ את המיצעד, הבליתו את חשיבותו המכרעת, כמיפגן המצפון של מחנה שוחרי השלום והשיויון במדינה.

כלי-התיקשורת, שהשתדלו להצניע את המיצעד בדווחם עליו אחרי שפע ידיעות

תיאודוראקים

את עצמם, והתיישבו לשיחה איתנו. דיין היה לבוש זוג מכנסי חאקי והולצה קצרת שרוולים, הוא החל ממסיר עלינו שאלות, כשהוא מעיר אודות „המזל הרע שפגע ביוון“, „איך נדרסה הדמוקרטיה“, הוא גם שאל אותי, מפורשות: „איך יכול אני איתך שית, וישראל כמדינה, לעזור לעם היווני, שעשה כה רבות למען העם היהודי בתקופת הכיבוש הנאצי ביוון?“

גנרל דיין גם שאל אותי אם אני יכול ליצור לו קשר עם איליאס יאנאקאקיס, מייקיס תיאודוראקים, ואחרים מראשי השמאל ביוון. לבסוף, ביקש ממני דיין לתת לבתו ראיין, כשהוא, דיין עצמו, ישאל את הרשאות.

עוד כיום, חמש שנים לאחר מכן, אני זוכר בבהירות את אותו בוקר עצוב, אני זוכר בבהירות כיצד היינו כולנו מתוחים נבוכים, חסרי כל ידיעה על העומד להתרחש כל רגע. משום כך, לא הצלחתי אפילו להרגיש הפתעה נוכח ביקורו הפתאומי, והעניין שגילה „האיש החזק“ של ישראל.

תשובותי לדיין היו כדלהלן:

תעניתי כי היוונים יעריכו מעומק ליבם את ריגשות ההשתתפות שלו. ביחוד אם רגשות אלה יהיו מלווים בהכרזה פומבית המוחה נגד הפיכת הקולונלים, או כל צעד ממשי אחר שיתמוך בעם היווני.

עניתי כי אין לי כל אפשרות ליצור קשר

דיין

השערורייה הבינלאומית פרצה בעת ביקורו בישראל, לפני שלושה שבועות, של המשורר ולוחם החירות היווני מיקיס תיאודוראקים.

היא פרצה בעקבות ידיעה שהתפרסמה בידעיות-אחרונות, לפיה הציע דיין, כאשר פרצה המיכת הקולונלים ביוון לפני חמש שנים, את עזרת ישראל לתיאודוראקים וחבריו נגד כת הקולונלים.

הידיעה עשתה גלים בעולם, העמידה את דיין במצב מבין ביותר.

הכחשתו של דיין באה ככרך, הסיפור כולו הינו שקר, טען דיין. בסך-הכל, הוא היה אז בביקור אצל בתו יעל, שהתגוררה אז ביוון, והיה בדיוק בדרכו לשדה-התעורפה, כאשר פרצה ההפיכה. השדה נסגר, ובלי-בריחה, ניאות להצעתה של יעל, למחרת בבוקר, לבקר ידידים שלה.

על מה שהתרחש באותו ביקור אצל ידידים, סיפר בשבוע שעבר ג'ון קאטריס, עיתונאי יווני מחבריו של תיאודוראקים, הגולה עתה בלונדון. זה סיפור, כפי ש-התפרסם בעיתון היווני ניאה דימוקרטיה, המופיע בלונדון.

גנרל משה דיין פגשתי לפני חמש שנים. היה זה בבוקר ה-21 לאפריל 1967 — הבוקר שלאחר „ליל הטנקים“ ה-מחריד. ובעקבות השיחה בינינו, באותו

„משה דיין הציע, לי אישית, את עזרת ישראל נגד הקולונלים, מעיד עיתונאי יוני, הגולה כיום בלונדון.“

תוך יומה, היוצא לאור באתונה, ידיעה מ-תליאביב לפיה „מכתיש יר הביטחון ה-ישראלי כאילו הציע, באביב 1967, לעזור לתיאודוראקים וחבריו במאבקם נגד שלטון הקולונלים.“

בעקבות הכחשתו של גנרל דיין, ברצוני לדווח על אותה פגישה שלי איתו, באותו בוקר שלאחר ליל הטנקים.

בוקר אני מרשה לעצמי לקבוע: בוויכוח בין מיקיס תיאודוראקים לגנרל דיין — יש להאמין לגירסה של מיקיס.

על הוויכוח ביניהם נודע לי לראשונה בשני לאוגוסט. באותו בוקר, קראתי בעי-

למרות אכזבתו הניכרת, היתה פרידת השלום של דיין חמימה, והוא איחל לי כל טוב. הוא לא אמר אם יחזור מחר לראיון. מאו, לא נפגשתי יותר עם דיין. אינני יודע אם הוא פגש את תיאודוראקים. אינני יודע אם הוא הציע למיקיס עזרה — כמו שהציע לי.

אולם דבר אחד אני יודע:

בין דיין ומיקיס — אני הייתי מאמין ל-מיקיס.

שכתי אז, עם כתבים אחרים, במשרדי המערכת של העיתון היווני טאניה. היינו מנותקים מהעולם, ללא מידע, ללא קשר לשום מקום.

בתשע בבוקר נפתחה הדלת ומשה דיין נכנס לחדר, בלוויית בתו יעל. הם יצגו

הלילה שבו ביצעה כת הקולונלים את ההפיכה נגד מלך יוון. הפיכה זו היתה לחיי-צת-ההדק שגרמה, ללא כוונת מתכנניה, למלחמת ששת הימים; הרוסים סיפרו לי נאצר כי ההפיכה הינה מעשה ידי סוכנות הביון של ארצות-הברית, שיכנעו אותו כי הצעד השני של הסוכנות הוא ריכוז כוחות צה"ל בצפון, שנועד להפיל את המשטר ב-טוריה. לאחר ימים, גילה נאצר עצמו כי בגלל הפיכת הקולונלים, השתכנע באמין תות הסיפור על ריכוז כוחות צה"ל בצפון, יצא למלחמת ששת הימים.

צעירי מפ"ם, שהצטרפו להפגנה תוך הפרה מוחלטת של פקודת מיפלה, ערכו בגמר ההפגנה קומיץ על הדשא מול משרד ראש-הממשלה כשארחרים מצטרפים אליהם.

קומיץ

בלתי-חשובות מכל העולם, ביקשו להבליט את התפקיד החשוב שמילאה המישטרה בשמירה על הסדר. נתקבל הרושם כאילו הצילה המישטרה את 5000 המפגינים מפני 25 האוטוים והמפרעים. שהתקבצו סביב הרב מאיר כהנא רודף-הפירסומת.

המצב היה, כמובן, הפוך. המפגינים יכלו בכל רגע לקרוע לגזרים את הביר-יונים, שניסו כמה פעמים להתנפל על אורי אבנרי, ושגיפו את הבישוף רינא בקללות גסות. אולם ההפגנה הגיבה ככלב מתנער, המוריד טיפות-מים מפרוותו. היא לא פגעה במפריעים, עברה על פניהם בבוו. הגיבורים קיפלו את זנבם, צעקו ושרקו ממרחק בטוח.

משמעת עילאית זו של הצועדים, ים הדגלים והסיסמאות המאפקות, תחושת השותפות של קיבוצניקים צעירים, ש-צעדו בצד אנשי-ירוח מהאוניברסיטה, נשים ערביות מן הכפרים, תיכוניסטים מחל-אביב וצופים מנצרת — אלה נתנו להפ-גנה את המשמעות החזותית והמוסרית.

כאשר עמד הבישוף, אחרי צעידה של ארבעה קילומטרים, על גג הגיף המתנדר נד מתחת לחלונות המוגפים של משרד ראש-הממשלה, וקרא לגולדה הנעדרת: „שלום!“ — הוא לא דיבר אל הקהל, הוא דיבר על המצפון המתעורר של ציבור טוב ורגיש, אשר מיטב נציגיו הקיפוהו כים של פנים נרגשות.

המפגינים התפורו כשם שבאו, בסדר מופתי. הם ידעו כי ייפגשו שוב, בעוצמה גוברת והולכת.